

Minou – kattflickan

Ibland är det svårt att bara vara människa. Att vara katt är säkert inte heller lätt. Men vad händer när en kattsjäl befinner sig i en människas kropp. *Minou – kattflickan* är en saga för många åldrar som vänder upp och ner på begreppen. Kan människor och djur känna något av varandra, om mod, lojalitet och respekt?

Rekommenderad från åk 1

EN FILMHANDLEDNING AV
LOUISE LAGERSTRÖM

Handling

Någon klistrar över varningstexterna på vad som ser ut att vara gifttunnor med nya etiketter försedda med en ros. I skydd av nattens mörker närmar sig en lastbil med tunnorna den lilla staden Killendoorn. En katt, Minou, får bilen att gira till och en tunna faller av. Hon närmar sig nyfiket tunnan och slickar i sig lite av den sörja som runnit ut. Ett mjau hörs och vi förstår att något mystiskt har skett med missen.

Journalisten Tibbe de Vries som arbetar på lokaltidningen i Killendoorn har svårt att hitta spännande nyheter och riskerar att få sparken om han inte snart levererar något dramatiskt och säljande. En explosion sker på deodorantfabriken och den officiella versionen är att en tryckkokare har exploderat. Det hela verkar skumt, och Tibbe gör ett tafatt försök att pressa dess direktör, Herr Elemeet, men är för försynt för att få fram något avslöjande.

Tibbe träffar på en ung dam som klättrat upp i ett träd sedan hon skrämts av en hund. Ett möte som snart kommer att förändra hans vardagliga lunk. Kvinnan är i själva verket Minou, den katt som drack av det mystiska innehållet i tunnorna, men som nu visar sig ha förvandlats till människa.

Tibbe har en vän i sin hyresvärdas dotter Bibi som håller honom sällskap i den lilla vindskupan och försöker peppa honom att skriva. Laddad med kaffe och tuggummi börjar Tibbe kämpa med en artikel om den mystiska flickan i trädet.

Eftersom Minou nu har en flickas kropp förskjuts hon av kattelablissemangen på taken. Hon tar sig in i en lägenhet där hon känt doften från sardiner och den visar sig vara Tibbes. Minou som genom sitt kontaktnät av katter vet allt om alla i staden, föreslår att hon kan bli Tibbes assistent mot att hon får mat och husrum hos honom.

Fru Pastor, en av traktens katter har tipsat om en gömd skatt på kyrkogården. "Katt finner skatt" blir den givna rubriken och Tibbe har sitt första scoop.

Katterna är fortsatt misstänksamma mot Minou som springer omkring på takåsarna iklädd grön pälsbrämrad ylledräkt. Inte förrän hon visat sig kunna sjunga mjau-mjausången erkänner de att hon kanske är en katt ändå.

Jargongen är rå men hjärtlig mellan kissarna som alla är särpräglade personligheter, skarpörade Simon och casanovan Tinus är några. Jakkepoes, som snart skall ha ungar, försöker övertala Minou att flytta in i hennes husvagn men Minou väljer ändå att bo hos Tibbe.

Nyheter avlöser varandra, pengarna rullar in och Tibbe får till och med en firmabil. Bibi börjar känna sig övergiven då Tibbe bara har tid för skrivandet och sin nya vän Minou. De två blir emellertid snart bästa vänner och Bibi följer med upp på taken. Hon är också den som först får veta om Minous hemlighet; att hon egentligen är en katt.

Katten Simon berättar för Minou att Elemeet har blivit ordförande i stadens djurskyddsförening, en nyhet som toppas av att Jakkepoes äntligen nedkommit med fyra små ungar. Minous moster och syster försöker få Minou att återvända till kattlivet helt och hållet men Minou börjar alltmer trivas bland människorna.

Direktör Elemeet som alla ser som stadens välgörare visar sig nu vara en girig skurk som är beredd att muta stadens borgmästare med en swimmingpool mot att han får bygga ut sin fabrik. Minou hör deras samtal och vidarebefordrar det till Tibbe.

Någon djurvän är direktören definitivt inte heller utan drämmar till Jakkepoes med en flaska när katten letat mat i hans hus.

Minou upprörs över Elemeets misshandel av katten och kräver att Tibbe skriver om det. Tibbe tvekar. Inte ens när fiskståndet på torget, med försäljaren Harry i, blir påkört är han beredd att tro att det skulle vara Elemeet som står bakom. ”Katternas nyhets-tjänst” med Minou i spetsen, och inte minst Bibi, anklagar Tibbe för att vara en fegis. För att återvinna deras förtroende börjar han i alla fall att forska i ryktena.

”En fabrik med en god produkt kräver utrymme att växa i.” Elemeet vill bygga parkeringshus och utvidga sina fabrikslokaler. Borgmästaren tar del av hans planer och upptäcker Jakkepoes kattungar vilkas husvagn ligger vid bygget. I tron att Elemeet är en sann djurvän ger han denne kattungarna vilka Elemeet omedelbart slänger i en sopcontainer.

Operation rädda ungarna sätts igång. En av katterna hittar dem men behöver hjälp av Minou och Bibi som i sista stund lyckas rädda ungarna innan sopbilen tömmer containern.

Nu har Tibbe slutligen insett att Elemeet inte är den välgörare han utgett sig för att vara. Nyheten slås upp på förstasidan men Tibbe tvingas av redaktören att ta tillbaka påståendena om Elemeet som bedragare. Det finns inga bevis och tidningen behöver intäkterna från fabriken annonser. Tibbe vägrar be om ursäkt och sparkas nu på riktigt. Efter att också ha blivit vräkt från sin lya är Tibbe verkligen ute i kylan.

Men katterna har efter ett ”mjau-in” börjat smida planer. De bestämmer sig för att själva försöka psyka ut Elemeet som nu befinner sig på röstjakt inför en omröstning om fabriken framtid.

De får snart den lättretlige direktören att visa sitt rätta jag genom att provocera honom. Våldsamheterna smygfilms av Bibi och Minou. Avslöjande bilder av både katt- och människovåld, som de sedan lyckas mixa in i den promotionvideo som Elemeet gjort för att beskriva hur värdefull fabriken är inför stadens församlade befolkning. Nu kan alla se att han egentligen hatar både djur och barn och endast drivs av vinstintressen. Tibbe inser han haft rätt och han uppmanar att de alla tar sig ut till fabriken för att hitta fler bevis. Där gräver de upp bilen som transporterat gifttunnorna och rammat fiskståndet och innan Elemeet hinner verkställa sin flyktplan till Chile slängs han ner i gropen av borgmästaren själv.

Medan Tibbe firar med redaktionen får Minou sin sista chans att bli katt. Allt hon behöver göra är att äta en bofink. Förskräckt inser Tibbe att Minou kanske har gått tillbaka till kattlivet och Minous sista val förvävar till och med henne själv. Fågeln avstår hon nämligen ifrån och hennes syster konstaterar sarkastiskt att hon nu tillhör människorna.

Tibbe blir överlycklig när Minou plötsligt sitter därute på fönsterblecket medan snön faller. De gnuggar nos och kysser sedan varandra.

Med alla katter och nästan alla stadens invånare som vittnen gifter de sig på de välbekanta takåsarna.

Att vara ”katt”

Minou är en filmisk fantasi om vad som skulle hända om en katt förvandlades till människa. Hur skulle det vara att leva med kattens karaktäristiska drag i en mänsklig värld? Till det yttre ser Minou ut som en välklädd ung flicka. Men vissa saker i hennes beteende skvallrar om hennes delade personlighet. Smidigt klättrar hon eller jagas upp av arga hundar i trån, och är som många katter rädd för att komma ner. Det är heller inte alltid passande med en katts uppförande bland människor. En ding-

lande silvernyckelring blir lockande att attackera, hon föredrar att gnugga nos istället för att skaka hand med vänner, eller klösa till när hon blir skrämmd. Anpassningen till människolivet blir knepigt och Tibbe, som inte tycks ha förstått Minous verkliga natur, tycker att det blir lite fånigt att alltid hämta ner henne då hon sitter uppflugen i något träd. För att hon inte skall klösa folk köper han henne ett par handskar.

Katten är ett djur vi tillskriver många egenskaper, åtminstone om vi gillar dem. Kattens smidighet, självständighet, egensinnighet och list är både lockande och utmanande. En katt bestämmer man inte över. Den går sin egen väg.

- Minou i mänsklig gestalt har ändå mycket av kattens egenskaper. Hur leker filmen med hennes tydliga ”kattighet”. Vad är typiska kattegenskaper? Jämför med andra djur.

Djur har också känslor

”Djur har också känslor”, säger fru Elemeet. ”Självklart”, säger hennes make och tar en tugga av biffen. Filmen om Minou och de andra katterna ställer just detta faktum i centrum. Genom att vända på perspektiven och skildra händelserna ur djurens synvinkel får vi oss en tankeställare om förhållandet mellan människa och djur. Katternas värld i filmen existerar både jämte människornas men även som en alldeles egen värld på takåsarna utan människornas vetskap. De har ett eget kommunikationssystem och egna lagar. Vi får höra att katterna är skeptiska mot människor. Vad gör de förutom att släpa oss till veterinären, ge oss sprutor, och tvinga på oss lösshalsband, menar en katt.

Elemeet får i filmen symbolisera hur vi i många fall betar oss mot dem som vi kallar våra vänner. Han som dessutom valts in som ordförande i styrelsen för Djurskyddsföreningen visar sig inte ha någon som helst respekt för djur. Hans hem pryds av jakttroféer, han tvekar inte att slå katter, och han slänger med berått mod små kattungar i soptunnan.

”Glöm inte att de dränker dina ungar”, förmanar Jakkepoes Minou när denne väljer att flytta in hos en människa. Det finns en god grund för katternas skepsis gentemot de som kallar sig deras välgörare. Filmen försöker på ett humoristiskt sätt att få oss att tänka på och inse att djur inte bara finns till för vår skull.

- Det luktar människa, säger en katt föraktfullt. Hur har filmen genom liknande repliker vänt på begreppen djur/människa?

- Vi människor har sedan länge tagit oss rätten att bestämma över djuren och tenderar att värdera oss själva högre än dem. Hur ofta hör vi inte om vanskötta djur eller övergivna sommarkatter? När vi människor tröttnar tycks vi tro att det bara går att överge dem som vi ”förtamat”. Varför behandlar vi människor ibland djuren illa? Har djur känslor?

- Tama katter ger vi leverpastej och Whiskas men vi vill inte gärna kännas vid deras vilda sida och medfödda drift att jaga möss och fåglar. ”Människorna äter kyckling men vi får inte jaga fågel”, säger tant Moortje. Fundera över varför vi har svårt att acceptera naturliga beteenden medan vi tycker det är OK att äta kött från djur som vi köper i en affär? Är det kanske för att vi i dagens moderna samhälle är så långt från ”det naturliga kretsloppet”? Det vill säga att vi nästan vill tro att torskar är frysta och fyrkantiga och att vi inte gärna vill tänka på att korvinnehållet haft ögon, näsa och mun.

Direktör Elemeet är filmens skurk och den som står för respektlöshet mot djur och natur. Han låter mixtra med hormoner i deodoranterna som fabriken tillverkar, han röker och fimpar i blomkrukor, och han är beredd att bygga ut fabriken även om det förstör miljön. Han bryr sig varken om djur, natur eller andra människor men säljer sina produkter just med falska ord om naturlig harmoni dem emellan.

- Fundera vidare över hur Elemeet i ord och handling visar brist på vördnad för natur och andra levande varelser.

Att våga säga sanningen

Reportern Tibbes stora problem är att han är blyg och försynt. Nyheterna kommer inte till den som inte vågar ifrågasätta eller utmana de som bestämmer. Istället för att pressa intervjuoffren drar sig Tibbe undan och föredrar att skriva om något lättsamt. Men mötet med Minou och de andra katterna får honom att genomgå en förändring. Visserligen är han motvillig till att skriva något negativt om stadens hedersmedborgare, tillika välgörare, Elemeet. Förvånande nog tar han honom i försvar men när Minou och Bibi uttryckligen kallar honom feg repar han mod.

Vändpunkten kommer när Tibbe hotas av Elemeet men ändå väljer att fortsätta forska i de underliga förberedelserna kring fabriken. En fin karriär kan raseras så här fort, varnar Elemeet och knäpper med fingrarna. Tibbe riskerar sitt jobb men är ändå beredd att söka sanningen och skriver en avslöjande artikel där han anklagar Elemeet för att vara en bluff. När redaktören kräver en ursäkt av Tibbe sedan hon fått en utskällning av Elemeet vägrar Tibbe. Med ens blir han utfrysad av hela samhället och han vräks till och med från sin lägenhet.

- Att alla plötsligt vänder en ryggen och börjar baktala en är ingen lätt situation att hantera. Hur finner man modet att stå på sig? Fundera över hur Tibbe övervinner sin feghet och handlar efter sin övertygelse.
- Varför vill folk inte höra sanningen om Elemeet? Varför är det så lätt att lita på en person med makt och pengar? Elemeet påpekar, i slutet när han avslöjats, att hela staden är beroende av honom för sitt välstånd. Vi förstår också att medborgarna gladeligen ger honom lite extra service och "smörar". Elemeet uppskattar inte undersökande journalistik och tidningens redaktör, tillika god vän till direktören, är orolig för att om man skriver något negativt så uteblir annonserna. Fundera över vad som händer när ett samhälle eller en grupp människor blir så beroende av en person? Hur kan denne person utnyttja situationen?
- Fundera över vad pressen har för roll i ett demokratiskt samhälle. Varför är det viktigt att journalister är oberoende av vad makthavare och stora företagare tycker? Fundera vidare över sambandet mellan att tidningar å ena sidan är beroende av annonsintäkter från stora företag, och å andra sidan har som uppgift att skriva om ifall de smutsar ner naturen eller behandlar sina anställda dåligt.

Skvaller

Filmens Killendoorn är en liten stad där alla känner alla. Det finns en tidning, ett fiskstånd och en fabrik som dominerar bilden. På små ställen startar lätt rykesspridning och skvaller,

något som i filmen gäller både människor och djur. I synnerhet är katternas "djungeltelegraf" mycket effektiv. Där finns det glada skvallret som talar om nyfödda kattungar eller upphittade skatter. Det mer illasinnade skvallret är något som Tibbe råkar ut för. Han som själv arbetar med rykten och skvaller i någon form, som reporter, blir utsatt för många människors misstänksamhet.

- Fundera över hur skvaller uppstår och om det är något vi har behov av. Varför i så fall? Finns det bra och dåligt skvaller? Skvallrar ni själva eller har ni blivit utsatta för det?

Anteckningar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Produktionsuppgifter

Holland 2001
Manus: Tamara Bos, Burny Bos, Vincent Bal, efter en bok av Annie M.G Schmidt
Regi: Vincent Bal
Foto: Walther van den Ende
Klippning: Peter Alderliesten
Musik: Peter Vermeersch
Kostym: Bernadette Corstens
Översättning till svenska & bearbetning: Britt Olofsson och Lars Edström
Svensk dialogregi: Lars Edström

I rollerna

*svensk röst
Minou: Carice van Houten, *Sara Sommerfeld
Tibbe: Theo Maassen, *Gustaf Hammarsten
Bibi: Sarah Bannier, *Emilia Brown
Herr Elemeet: Pierre Bokma, *Kristen Henriksson
Fru Elemeet: Marisa Van Eyle, *Anneli Martini

Katter

Jakkepoes: *Elisabet Carlsson
Tant Moortje: *Margreth Weivers
Fru Pastor: *Lena-Pia Bernardsson
Tinus: *Andreas Nilsson

Tekniska uppgifter

Speltid: 92 min
Format: Vidfilm
Ljud: Dolby SRD
Censur: Från 7 år
Svensk premiär: 19 september 2003

Distribution

Folkets Bio, Box 275 23, 103 12 Stockholm Tel: 08-545 275 23, fax 08-411 25 31 www.folketsbio.se